

Tiistai 5. heinäkuuta 2011

Pyhärannan veteraanit kohtasivat Suojalan pihamaalla

Matrikkeli valmistusteilla

ARJA-LIISA HEILÄ

Pyhärannan Suojalan pihamaalle oli koontunut mielteliään näköisiä miehiä. Tältä paikalta 191 pyhärantalasta miestä lähti kohti tuntematonta määränpäättä tasan seitsemänkymmentä vuotta sitten. Kokoon-tumista oli edeltänyt palvelukseen astumis-määräysten jakaminen.

Viisitoistavuotias **Olavi Nurmi** oli jakanut kortteja kotikylänsä Nihtiön alueella.

– Alueen päällikkö oli **Yrjö Karu** ja hänen alaisuudessaan minä niitä palveluksenastumismääräyksiä jaoin, Nurmi kertoo.

Ei kaikki sujunut ihan yksinkertaisesti. Erästäkin talosta miehet olivat kaukana ulkoluodoilla kalastamassa.

– Minä menin soutuveneellä miesten perässä aina Räkälän asti, Nurmi muistelee.

Huonoa vastaanottoa Nurmi ei muista missään talossa saaneensa. Miehet alistuivat osaansa, vaikka eräskin ison perheen isä oli juuri kotiutettu talvisotareissultaan.

Ilme paljasti huonot uutiset

Valto Valpio palveli varusmiehenä Kuuskajaskarissa. Varuskunnassa oli juhlapäivä, sillä uusi sotilaskoti vihittiin käyttöön.

– Olin puhelinkeskuk-sessa, kun sinne tuli puhe-lu kenraalilta, hän halusi tavoittaa juhlaamme osal-

Olavi Nurmi (vas.) oli vildentoista, kun hän jakoi palvelukseen asumismääräyksiä kotikylässään Nihtiöllä. **Valto Valpio-la ja Esko Ruuhosella** on rintamakokemuksia. Tämän muistokiven luota 191 pyhärantalasta lähti sotatielle tasan 70 vuotta sitten.

listuneen everstin, Valpio kertoi.

Linjaa pidettiin auki, kunnes eversti ehti puhelimeen. Hänen kasvojensa vakavoitumisesta ympärillä olevat voivat aavistaa uutisten olevan huonoja.

– Minä sitä kysyinkin everstiltä ja hän vastasi, että todella huonoja uutisia saimme, vihollinen oli

aloittanut sotatoimet.

Varusmiehet joutuivat rintamalle vasta seuraavassa helmikuussa, ja Valpio-kin koki kovimman kautta, mitä sota on.

– Olin mukana Kannak-sen tulimyrskyssä, siellä yllämme oli liki viisisataa lentokonetta ja lohkollemme satoi toista miljoonaa kiloa rautaa, Valpio muis-

taa.

Esko Ruuhonen aloitti seuraavassa helmikuussa kahden vuoden varusmies-palveluksensa ja sotatielle-kin hän ehti nuoresta iästään huolimatta.

Jatkosota alkoi 25.6.1941. Siitä tuli kuluneeksi tänä juhannuksena 70 vuotta. Jatkosodassa Suomi menetti 63 204 taistelijaa.

Matrikkeli alkaa olla valmis

Monet kunnat ovat jo koon-neet aineistonsa sotavete-raaneista ja esimerkiksi Lai-tilassa ja Kalannissa aineis-tot ovat ehtineet kirjoiksi asti. Vielä on kuitenkin kuntia, joissa tätä tallennus-ta ei ole tehty. Sitä varten perustettiin yhdistys Vak-kasuomalaista veteraanitie-

”
Olin mukana
Kannak-sen
tulimyrskyssä

toa talteen ry. Käytännön toimista, kuten aineistojen digitoinnista on vastannut toimittaja **Matti Jalava**.

– Aloitimme viime vuona Ravakan tukeman hankkeen aineiston kokoon saamiseksi näissä kunnissa, joissa dokumentointi on vielä kesken tai sitä ei ole aloitettukaan, Jalava kertoi.

Pyhärannan osalta on jo päästy raakaversiovaiheeseen. Aineistojen kerääjät ja haastattelijat ovat olleet ahkerina.

– Tietojen kerääminen kävisi hyvin, jos asianomaisen sotilaspassi olisi tallella. Nyt olemme monesti joutuneet turvautumaan valtakunnallisten arkistojen apuun.

Ravakka tukee aineiston keruuta ja tallennusta, mutta painotuotteen kustannuksiin se ei osallistu. Monet kunnat ovat tukenet hanketta muun muassa antamalla monistuskoneen kerääjien käyttöön.

– Olemme anoneet hankkeelle jatkoa ja toivomme pääsevämme painovaiheeseen ensi vuoden aikana, Jalava arvelee.

Aineiston kerääminen ei aina ole ollut yksinkertaista. Jalavan mukaan vastaan on tullut muun muassa viiden veljeksien sarja, jossa kaikilla oli eri sukunimi.

– Pyhärannassa on kohdattu vain pari tapausta, joissa omaiset eivät ole halunneet antaa tietoja matrikkeliin. Sellaisia tapauksia on useita, joissa omaiset ovat ihmetelleet, että eihän isoisä ole missään sodassa ollut lainkaan, vaikka tosiasiat kertovat muuta, Jalava sanoo.